

**Ob tečaju
slovenskega jezika
v Špietru ni
nikdar prepozno!**

V ponedeljek 10. aprila zvečer se je zbralo v avli špieterskega učiteljskega nad štirideset beneških Slovencev, večina mladih intelektualcev iz naših dolin. To so mladinci, ki bodo slišali prvič v svojem življenju učeno slovensko besedo.

«Nidar ni prepozno!» nosi naslov znana rubrika italijanske televizije, ki je namenjena nepismenim ljudem. Naslov te rubrike še posebno odgovarja našim razmeram, kajti čeprav nimamo nepismenih ljudi, je vendarle resnica, da ne znamo brati in pisati jezika, ki ga govorimo, ker nam nihče ni dal možnosti, da bi se ga učili v šolskih klopeh.

Zamujenega je bilo precej dragocenega časa. V mnogih družinah je nezavednost izpodrinila zavednost. Letos poteka točno sto let, kar je bilo ustanovljeno učiteljske v Špietru. S kakšnimi nameni, je vsem znano. Zdaj, šele po sto letih, bodo prvič poslušali naši ljudje s katedre slovenske besede.

Ne bomo rekrimirali nikogar. Če se držimo naslova omenjene televizijske rubrike: «Nikdar ni prepozno», smo kjub vsem zadovoljni, da je končno prišlo do tega.

Deželne in šolske oblasti, a posebno voditelji špieterske občine, so pokazali dobro politično voljo, pripravljenost in razumevanje.

To nam priča, da se da rešiti mnogo problemov z odprtostjo, razumevanjem, a predvsem s politično voljo. Upati je, da bodo sledile tudi druge naše občinske uprave zgledu Špietra. To je prvi korak, a vsi skupaj moramo iti naprej, da dosežemo za naše otroke tisto naravno pravico, ki jim pritiče, kot vsem otrokom tega sveta, da se bodo učili v šoli svojega jezika.

Koliko bi se jih bilo še vpisalo za tečaj, če bi ne bil Špieter tako oddaljen, ali če bi bili imeli na razpolago prevozna sredstva. Treba se bo približati ljudem v njihove doline, v njihove vasi. Zato računamo na podporo šolskih oblasti in vseh občinskih uprav.

Mnogo je znakov, ki kažejo, da smo beneški Slovenci na začetku svoje pomladi. Množična udeležba naših ljudi na vseh kulturnih manifestacijah je temu priča. Zelo bi bilo tragično za nas, če bi ne doživeli vse svoje pomladi in da bi tej ne sledilo poletje, da bi spet preskočili na zimo. Delajmo vsi, da bomo živeli, da ne bomo izginiti.

Poziv SKGZ strankam ustavnega loka

V svoj volilni program naj vključijo stranke obvezo po celoviti zakonski zaščiti Slovencev v videmski, goriški in tržaški pokrajini

Slovenska kulturno gospodarska zveza z grenkobo ugotavlja, da je bila pretekla legislativna doba negativna glede sprejetja zakonskih ukrepov v prid slovenski narodnostni skupnosti v deželi Furlanija - Julijska krajina.

Parlament se je v tej dobi omejil samo na sprejetje določbe, da bo moral novi kazenski zakonik vsebovati obveznost uporabe jezika narodnostnih manjšin, ni pa odobril, sicer tehtnih, toda kljub temu le obrobni zakonskih predlogov, ki določajo kazni za sramotenje pripadnikov narodnostnih skupnosti in dopolnilnih določb glede slovenske šole. Še manj je bilo storjenega v zvezi s predloženimi zakonskimi osnutki, ki obravnavajo celovitejšo zaščito Slovencev kot posameznikov in slovenske narodnostne skupnosti kot celote.

Medtem ko sta v tej dobi obe veji parlamenta sprejeli ustavni zakon in druga zakonska določila v prid Nemcem na Južnem Tirolskem, ki v današnjih družbenih razmerah Republike Italije zadovoljivo rešujejo njihova vprašanja, pomeni gluhost največje vladajoče stranke do življenjsko važnih problemov slovenske manjšine, kljub nekaterim deklaracijam, dvojno mero in podcenjevanje potreb Slovencev v Furlaniji - Julijski krajini.

Enostavno zanikanje slovenskega problema v videmski, goriški in tržaški pokrajini, ki je bilo značilno v začetku obdobja po drugi svetovni vojni, je bilo preračunano na čimprejšnjo asimilacijo Slovencev. Poznejše deklarativno priznanje pravic, toda ne vsem Slovincem v avtonomni deželi, in stališče, daje treba slovenske probleme postopoma in zato počasi razreševati, še ne zagotavlja temeljitega preloma s preteklostjo, kajti zavlačevanje s celovito zaščito pomeni nadaljevanje asimilacije. Zaradi tega predstavlja danes stališče do zaščitnih zakonskih ukrepov v korist slovenske narodnostne skupnosti preizkusni kamen za iskren odnos

do Slovencev kot posameznikov in do celotne skupnosti.

V pretekli legislativni dobi so predložili osnutek za zaščitni zakon v korist slovenske narodnostne skupnosti Komunistična partija Italije, Socialistična stranka Italije in Socialistična stranka proletarske enotnosti. V obliki peticije je odposlala osnutek zakona parlamentu Slovenska skupnost skupaj s Slovensko demokrasko zvezo, Slovenska kulturno gospodarska zveza pa je izdelala osnutek ukrepov po vzorcu južno-tirolskega paketa.

Obžalujemo, da nista v tem pogledu ničesar storili Stranka krščanske demokracije, ki nosi v vsej povojni dobi glavno odgovornost pri vodenju države in Socialdemokratska stranka Italije, ki je bila s kratkimi časovnimi izjemami soodgovorna za povojno politiko v državi.

Slovenci, ki smo dali velik delež v odporniškem gibanju, iz katerega je izšla republi-

ška ustava, smo naveličani zavlačevanja, golih deklaracij in obljub. V 27. letih so nam sile, ki so nam s sovražnimi akcijami in nasiljem stregle po življenju, zadale hude udarce in povzročile nenadomestljivo izgubo, zato je treba končno v duhu ustave in mednarodnih sporazumov uveljaviti enakopravnost Slovencev na vseh področjih: na gospodarskem, političnem, jezikovnem in kulturnem ter nas kot skupnost in kot posameznike zaščititi.

Danes bi odločilni korak v tej smeri predstavljal celovit zaščitni zakon, pri čemer je odločilna legislativna doba, ki je pred nami. S tem v zvezi je odgovornost strank, ki bodo imele v parlamentu svoje zastopnike, velika.

Prepričani smo, da bodo stranke, ki so predložile zakonske osnutke za zaščito slovenske narodnostne skupnosti, vnesle v svoj volilni program obvezo, da se bodo na ta način obvezale nadaljevati že začeto delo.

S pričujočo izjavo pozivamo predvsem tiste stranke, ki zagotavljajo, da so proti asimilaciji Slovencev in da so za mirno sožitje obeh narodnosti, da vključijo v svoj volilni program obvezo po celoviti zakonski zaščiti Slovencev v videmski, goriški in tržaški pokrajini.

Samo jasna obveza bo slehernemu Slovincu, ki bo šel na volitve, dokaz, da so njihove izjave resne in ne zgolj deklaracija.

V Trstu, 11. marca 1972.

IZVRŠNI ODBOR
SLOVENSKE KULTURNO
GOSPODARSKE ZVEZE

Invito della SKGZ ai partiti dell' arco costituzionale

La Slovenska kulturno gospodarska zveza (SKGZ) - Unione Culturale Economica Slovena constata con rammarico che il passato periodo legislativo non è stato positivo per la comunità slovena del Friuli Venezia Giulia per quanto riguarda l'approvazione di leggi in suo favore.

Il Parlamento si è limitato in quest'ultima legislatura all'approvazione delle norme se-

condo le quali il nuovo Codice penale dovrà sancire l'obbligo delle lingue delle minoranze nazionali, non ha però approvato le proposte di legge marginali — anche se importanti — che stabiliscono pene per coloro che oltraggiano gli appartenenti ai gruppi nazionali né le norme integrative per le scuole slovene. Ancora meno si è fatto riguardo le proposte di legge presentate per la tutela globale degli sloveni come singoli e come gruppo etnico.

Mentre in questo periodo legislativo i due rami del Parlamento hanno approvato la legge costituzionale ed altre norme a favore del gruppo etnico tedesco nell'Alto Adige che risolvono in maniera soddisfacente i loro problemi nell'ambito della realtà sociale e politica della Repubblica Italiana, il più grande partito di maggioranza ha continuato a dimostrarsi insensibile ai problemi vitali della minoranza slovena, applicando un trattamento disuguale e sottovalutando le necessità degli sloveni del Friuli - Venezia Giulia.

La semplice negazione dell'esistenza di un problema sloveno nelle Provincie di Udine, Gorizia e Trieste, che ha caratterizzato l'immediato dopoguerra, ha avuto come scopo la più rapida assimilazione degli sloveni. Il susseguente periodo di mere dichiarazioni circa la tutela degli sloveni, anche se non in tutta la Regione Autonoma, e di soluzioni graduali e quindi lente, non assicura ancora una rottura con il passato, poichè la mancata applicazione della tutela globale significa di fatto la continuazione della assimilazione. Di conseguenza una presa di posizione nei riguardi delle norme di legge per la tutela globale della comunità nazionale slovena è il banco di prova per la verifica della volontà di risolvere i problemi degli sloveni come singoli e come gruppo etnico.

Nel passato periodo legislativo hanno presentato proposte per una legge di tutela a favore del gruppo etnico sloveno il Partito Comunista Italiano, il Partito Socialista Italiano ed il Partito Socialista Italiano di Unità Proletaria. La

(segue in 3ª pagina)

„Naš Božic“ in „Tersko narečje“ Dve knjižici o naših ljudeh

Založništvo tržaškega tiska v Trstu je pred kratkim izdalo dve knjižici, ki obravnavata problematiko naše ožje domovine. Gre za razpravo Pavla Merkuja «Tersko narečje» in za beneško pastoralko «Naš božic».

Prof. Pavle Merku, slavist in skladatelj, se že vrsto let ukvarja z narečji Terske doline. Tako je njegov esej o terskem narečju le člen v dolgem in plodnem znanstvenem in zbirateljskem delu v Beneški Sloveniji, hkrati pa je tudi sad avtorjeve ljubezni do našega področja in naših ljudi, ki je že prej navdihovala njegove spise o naših narečjih in jeziku, ki jih je avtor objavljal v osrednji slovenski reviji «Sodobnost», dalje v

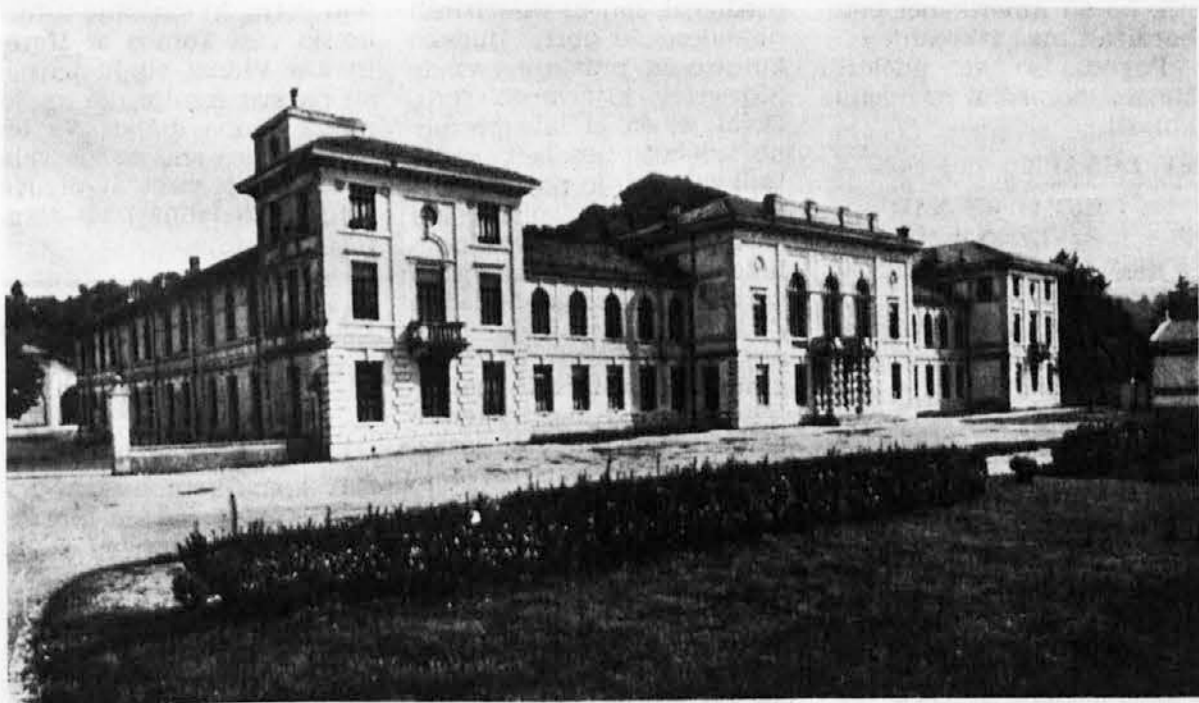
slovenski strokovni slavistični reviji «Jezik in slovnost» in v tržaški slovenski reviji «Zaliv».

Vendar pa Merkujevo delo o terskem narečju ni samo izraz avtorjeve ljubezni do naših ljudi, zlasti pa do ljudi v Terski dolini, temveč pomeni tudi tehten in zanimiv prispevek k slavistiki, oziroma slovenistiki in njenemu ožjemu področju, to je slovenskim dialektom, med katerimi zavzemajo terska narečja vsekakor zanimivo in za znanost hvaležno mesto.

Posebno mesto pa zavzema vsekakor beneška pastoralka «Naš božic», ki jo je napisala in uprizorila proti koncu lanskega leta skupina članov kulturnega društva Rečan iz Ljes. Med pisci pastoralke ni niti enega, ki bi kdajkoli hodil v slovenske šole in je zato tudi jezik igre čisto, po svojem izrazu nekoliko privzdignje-

no narečje Nadiških dolin. V pastoralki prevladuje tragični motiv izseljenstva, ki se pred očmi gledalca razpleta naravno in s pretresljivo verjetnostjo. Prav prepričevalna moč «Našega Božica» pa nam govori o tem, da imamo pred seboj polnokrven umetniški organizem. Se mnogo pomembneje pa je, da prihaja sedaj, po dolgem času prva umetniška beseda iz Nadiških dolin v knjižni obliki tudi v širši slovenski prostor kot literatura, ki jo odlikujeta preproščina in najboljšem smislu te besede in pristnost. Hkrati pa nam pastoralka priča tudi o ustvarjalni živosti naših ljudi, ki je tako našla prvič izraza, da je prišla po vojni kot umetniški organizem v samostojni knjižni obliki in se vključila kot odlično ljudsko delo v sodobno slovensko književnost.

Knjižico bahko kupite na kulturnem društvu Rečan na Ljesah.

Poslojpe učiteljskega «Irene Spillimbergo» v Špietru, kjer se vrši prvi tečaj slovenskega jezika za beneške Slovence.

Kaj pravi * Petar * Matajurac ?

Pru za pru telekrat jest ne pravim nič. Takua, ku sem želeu, so mi začeli pisat judje an mi pravit zgodbe njihovega življenja. Na varsti je Romeo BRIZ iz Kraja par Dreki, a sadā živi u Butrio. Bri- za muoram pohvalit, ker zna lepua pisat po našem. On je napisu tole zgodbo:

Zgodbe o beneških fantih, ko so bili vojaki v bližnji Sloveniji

Po tridesetih letih se še spominjam na tiste dobre žgance. To je bilo avgusta meseca 1943. pred kapitulacijo Italije, vsi smo bili mladi fantje, komaj stari devetnajst let. Lačni smo bili, da ni bilo mogoče zdržati, ko je šla naša četa mimo vasi Drežince. Oficirji so nam dali pol ure počitka, jaz in dva druga moja prijatelja smo šli v trgovino, kjer je bil tudi tabakin, in vprašamo po slovensko, če bi mogli kaj nam dati, da bi ložli pot zobe.

Gospodinja je rekla, da sploh ne more nas prevdati, da živeš je na karte (Tessero) in hitro nas vpraša od kerga kraja smo mi doma, jaz sem kar hitro odgovoril, da sem Briz.

Druga dva moja prijatelja sta rekla, da so iz slovenske Benečije.

Gospodinja nas je povabila v kuhinjo in rekla, saj vam bom dala kaj za pojesti, kar imamo, veste fantje, je rekla, je vojna in tudi za našo družino ne zadostuje. In nam je prinesla na mizo dobre žgance in mleko in smo se jejst najedli, da se nikdar ne pozabim na tiste žgance.

Ko je prišu gospodar v kuhinjo, nas sprašuje koliko smo stari in s kerga kraja smo mi doma. Jaz, kakor poprej, sem rekel, da sem Briz on pa mi reče, da ne, da imam dialekt kot v Kombreškim ali pa na Srednim, potem mi je rekel, da sem doma iz Volčanskih rut, jaz pa sem mu rekel, da če on hoče staviti za eno škatlo cigaret, da jaz sem Briz.

In tako smo stavili. Jaz sem hitro mu pokazal mojo izkaznico, kjer moj preimk je točin Briz.

En par minut smo se smejali in hitro nam prinese vsakemu eno škatlo cigaret popolari.

Prej, ko smo se poslovili od tiste dobre družine je gospodar rekel, fantje kurajžno, ali iz Brd ali iz Benečije, nikdar ne pozabite se vašega lepega materinega slovenskega jezika.

Petar Matajurac

IZPOD KOLOVRATA

Koncertni «pasijon» in predstavitev knjižice «Naš božic»

Uspešen nastop društva Rečan iz Ljes

Na oljčno nedeljo so člani društva Rečan iz Ljes pri Klođu uprizorili v domači cerkvi pasijon, ki je zelo navdušil vse prisotne, ki so prihiti v to vasico pod Kolo vratom iz vse okolice.

Pasijon so izvedli v koncertni obliki, ki v upozoritvi ni samo pel, ampak je živo posegal v dogajanje in je predstavljal nekako kot v grški tragediji tudi ljudstvo.

Za njim je v imenu Založništva tržaškega tiska spregovoril Marko Kravos, ki je poudaril, da je pastoralka živ, otipljiv znak kulturnega prebujenja beneških Slovencev. Ob zaključku svojega govora je Marko Kravos zaželel knjižico, društvo Rečan in celotnemu kulturnemu prebujenju v Beneški Sloveniji kar največji uspeh.

Govoril je tudi prof. Mer-

li pozabiti, in katere danes že nešteti mladi posnemajo, saj so prav ti nosilci te domače pristne kulture, ki so jo starejši prinesli skozi fašizem in vse druge težave.

Prof. Merkuju in Kravosu se je na koncu zahvalil še kaplan Rino Markič, ki jima je v zahvalo poklonil kopijo rokopisnega pasijona iz prejšnjega stoletja, kot so ga na oljčno nedeljo brali v cerkvi Presvetega srca v SvLenartu pred štirimi leti.

Prvo nedeljo po veliki noči so pasijon ponovili v župni cerkvi v Gorenjem Trbilju, kjer se je tudi zbrala velika množica vernikov iz vse okolice.

NESREČA PRI DELU

Pred velikonočnimi prazniki se je hudo opekla 46-letna Felicita Vogrič por. Marinič iz Brda v grmeškem komunu. Zena je šla na seno, da je pograbila suho listje in suhe veje. Ko je vse spravila na kup, je zažgala, a veter je nenadoma dvignil plamen in jo oplazil. Začela je na njej goreti obleka in je dobila tako hude opekline, da so jo morali takoj peljati v čedadski špitalu. Če ne bodo nastopile komplikacije, bi Vogričeva ozdravila v treh tednih.

PODBONESEC

Sklepi komunskega konsila

Komunski konsil, ki se je sestel meseca marca, je razpravljal o zelo važnih problemih. Sklenili so, da bodo zgradili kanalizacijo, kolavdirali so dela gradnje novega otroškega vrtca v Podboscenu in da bodo prosili podporo za gradnjo novih šol, ker jim to dovoljuje deželni zakon št. 5 iz letošnjega leta. Soglasno so sprejeli tudi sklep, da postane cesta, ki vodi v Landar, državna, ker je turistična. Ob zaključku so imenovali tudi komisijo za trgovino.

POUČEN IZLET V VERONO

Številna skupina članov združenih mlekarn iz Tarčeta, Ronca in Črnega vrha je šla na izlet v Verono, da so si tamkaj ogledali mednarodni kmetijski sejem. Ob tej priliki so videli dosti modernih priprav in orodja za obdelavo kmetij tudi v gorskih predelih in zato je

bil ta izlet za mnoge zelo koristen. Marsikateri od njih si je zaželel imeti pri hiši to ali ono pripravo, da bi mu bil prihranjen trud in čas. Kmetijstvo v naših krajih, čeprav hribovsko, bi se prav gotovo dalo mehanizirati, in zato je prav, da so te moderne priprave videli na lastne oči. In do tega bi prav lahko prišli, saj daje dežela za nakup kmetijskih strojev visoke prispevke.

SPETER

FELICE VENUTI POČIVA NA DOMAČI ZEMLJI

Na domače pokopališče so prepeljali posmrtno ostanke našega vaščana Feliceja Venutija, ki je izgubil življenje 12. julija 1943. leta na Siciliji, ko so Amerikanci bombardirali med izkrcanjem.

Pogreba so se udeležili številni domačini in lokalne oblasti.

SV. LENART

OBUPAL JE NAD ŽIVLJENJEM

Nenadoma nas je za vedno zapustil 30-letni Gianni Crisetti iz Utane. Potrt zaradi bolezni je tako obupal, da si je vzel življenje sam. Zapušča v globoki žalosti sedaj še bolj osamljeno mater.

SREDNJE

POROKA

Poročila se je naša vaščanka Marisa Bordon s pekcom Renatom Del Fabbrom iz Čedada. Prijatelji jima čestitajo in želijo dosti srečnih let v skupnem življenju.

IZ TERSKE DOLINE

Komunski konsej v Bardu

Pred kratkim se je sestel pod predsedstvom sindika Sergia Sinicca komunski konsej v Bardu. Potem ko so sprejeli sklepe prejšnjega komunškega konseja, so odobrili še več sklepov gjunte. Tako so ratificirali akte končne kontabilnosti in potrdili točno izvršitev del popravila in razširitve komunške poti Ter - Njivica in likvidacijo tvrčke, ki je ta dela izvršila.

Odobrili so tudi likvidacijo stroškov za manifestacijo 4. novembra in odobrili validnost tarif potrošniškega davka lanskega leta do 30. junija letos ter variacijo proračuna, ki predvideva večji dohodek (entrata IGE) za 832.805 lir in še 200.000 lir za otroške vrtce (asili).

Komun si je vzel v breme tudi denarne stroške (oneri) za razlastitev zemljiških parcel, ki so potrebne za sistemacijo turistične ceste, ki vodi na Bernadijo nad Zavrhom in to na podlagi zakona 30.11. 1971 št. 50. Cesta bo potekala od gore Bernadije preko vasi Zavrh do Viskorše. Vsa dela bo vodila ustanova za hribovsko gospodarstvo (Ente economia montana) in bodo stala okoli 100 milijonov lir. Konsej je tudi sklenil, naj se zgoraj omenjeno delo prične pri vasi Zavrh in ne na gori Bernadiji, kot so sprva menili.

Potrdili so tudi službo prevoza otrok s šolskim avtobusom, ki je last komunina in določili plačo prevozniku Adrijanu Sinicu 160 tisoč lir mesečno in sicer za dobo od prvega marca do 28. februarja 1973.

Dali so tudi sindiku nalogo, naj predloži prošnjo na deželo za gradnjo smučarske poti (sciovio) in za nabavo stroja za urejanje smučišča (battipista) na kraju Ta na meja. To bodo dosegli na podlagi zakona z dne 25.8. 1965 leta št. 16. Ureje no smučišče bo prav gotovo mnogo doprineslo za razmah turistične dejavnosti gornje doline Muzceve in zaseljku Ta na meji, ki že pritegujeta ob koncu tedna mnoge izletnike iz vse Furlanije v ta naš gorski raj.

Zaradi važnosti turizma je bila debata zelo živahna. V to je posegel tudi komunski konsilir manjšine, ki je predlagal, naj bi valorizirali tudi domačo obrt, ljudsko kulturo in prastare navade Slovencev, ki žive ob Teru. Dejal je, da bi bilo potrebno izdelati poseben načrt tudi za gradnjo novih in popravilo starih planinskih stez in poti, ki bi ovrednotile lepoto in alpsko bogastvo gora in nudile delo domačim ljudem. Predlagal je tudi, naj se proučijo možnosti gradnje drsališča in balnišča (campo di pattinaggio e di bocce) in za gradnjo sedeža turističnega društva.

Ob zaključku zasedanja so še sklenili, da bodo zaprosili deželne oblasti za podporo, s katero bi mogli izdati monografično študijo komunina Barda in pooblastili sindika, naj intervenira pri pristojnih organih, da bi

se prepričali poligoni na planinah Za Topolan in na Tachah, ker bi bilo to v veliko škodo vsemu gospodarstvu Terske doline, saj bi ta strelišča odvzela najlepše kraje za planšarstvo in bi se tudi onemogočile iniciative združnega hleva, ki ga grade v Teru.

TER

DRUGI KOLESARSKI TROFEJ

V Teru se je vršil drugi kolesarski trofej, ki ga je organiziralo turistično društvo komunina Barda in športno društvo Bellotti iz Cente. Udeležilo se ga je 55 dirkačev. Zmagal je komaj 18-letni Carlo Mantovani iz Bassana del Grappa. Nagrajeni pa so bili tudi domačini, med temi Dionisio Battoja iz Tera, ki je prišel prvi na cilj že lansko leto, in mladi Roberto Crapiz iz Sedlišča, ki je prejel nagrado kot najmlajši udeleženeec.

Pri podelitvi nagrad so bili prisotni deželni odbornik Romano Specogna, predsednik «Pro loco» Terske doline učitelj Egidio Negro, tipanski sindik Fortunato Tomasino, sindik komunina Barda Sergio Sinico in predsednik turističnega društva Krnahtske doline Ivano Carloni.

SEDLIŠČA

UMARLA JE MICHELINA - PROFETJA

Tou špitalu Vidma na umarla Rosa Michelina Del Medico - Profetja po domače, sestra našega gospoda don Petra, ki službuje u furlanski vasi Tomba di Mereto. Od Vidma so ju parnesli na svu zemlju, ke na ju mjela pouno dičjar. Na ba na djelavica anu na vjerala to u dobro sarce ljudi. Ke na ji budi lahna naša zemlja.

TAVORJANA

DEZELNA PODPORA ZA JAVNA DELA

Dežela je dodelila tavorjanskemu komunu dva pripevka za javna dela in sicer 7 milijonov lir za ureditev cest. Ta dela bodo seveda stala več kot znašajo pripevki dežele, a bo vzel vse ostale stroške v svoje breme komun.

- «Notiziario dell'Emigrante» -

PER VOTARE IL 7 E L'8 MAGGIO

Voteranno soltanto circa 200 mila su 5 milioni di emigranti

Ancora una volta, il 7 e 8 maggio, il popolo italiano andrà alle urne. Oltre cinque milioni di italiani, dei quali quasi 30 mila friulani e della Beneška Slovenija, residenti in tutti i Continenti, saranno assenti: soltanto circa 200 mila andranno in Italia per esercitare il fondamentale diritto democratico del voto, appena un quinto del milione e 100 mila lavoratori all'estero che sono ancora iscritti nelle liste elettorali.

Da parte interessata viene ricordato che la legge n. 223, art. 11, del 20 marzo 1967, prevede che tutti i cittadini emigrati all'estero e che non hanno acquistato la cittadinanza straniera e che sono stati cancellati dalle liste elettorali (si calcola siano almeno 5 milioni) possono presentare domanda di reinscrizione presso gli uffici competenti. E' stato anche sottolineato a questo proposito che la legge prevede che i cittadini italiani emigrati definitivamente all'estero e che,

quindi, sono stati cancellati dai registri anagrafici della popolazione stabile del Comune di provenienza, vengono iscritti nelle liste elettorali fino al 6. anno dopo la data di cancellazione.

Molti sono stati e sono gli interrogativi sulle cause di una così bassa percentuale di italiani rientrati in Italia per votare nelle precedenti elezioni. La prima indubbiamente, il pericolo di perdere il posto di lavoro o, in ogni caso, il danno economico derivante da una assenza dal lavoro; la seconda gli ostacoli di natura burocratica e amministrativa che ancora si propongono ad un corretto esercizio del diritto di voto da parte degli emigrati: cancellazioni dalle liste elettorali, ritardo nell'invio della cartolina di avviso, carenze nei servizi speciali di trasporto messi a disposizione dei lavoratori all'estero.

Emigranti, provvedete in tempo tutti i vostri documenti per poter votare il 7 maggio!

Rinnovo del passaporto

Per ottenere il rilascio o il rinnovo del passaporto i cittadini debbono presentare una domanda su appositi moduli forniti dal Consolato anche per posta. Quando la domanda non è presentata e firmata di persona nell'ufficio consolare, la firma del richiedente dovrà essere autenticata dalla competente autorità del luogo di residenza.

Per i minori di età (meno di 21 anni) le domande debbono essere compilate e firmate, con le modalità sopra indicate, dal genitore esercente la patria potestà o dal tutore.

I cittadini aventi figli legittimi in età minore (meno di 21 anni) per ottenere il rilascio o il rinnovo del pro-

prio passaporto devono allegare alla domanda l'assenso dell'altro coniuge (del marito per la moglie e della moglie per il marito). La dichiarazione d'assenso — per la quale il Consolato ha preparato appositi moduli — deve essere firmata con le stesse modalità già dette per la domanda di passaporto.

Qualora i coniugi, aventi figli in età minore, siano separati legalmente, il coniuge richiedente potrà ottenere il rilascio o il rinnovo del passaporto con una speciale autorizzazione del Console in funzione di Giudice Tutelare.

Ai fini della concessione della gratuità alla domanda di passaporto dovrà essere allegata la carta di soggiorno.

La cartolina avviso

Gli emigrati iscritti sulle liste elettorali, hanno ricevuto o riceveranno direttamente dal loro comune una cartolina avviso. Questa cartolina dà diritto al viaggio gratuito su tutto il territorio. Inoltre la cartolina serve a ritirare il certificato elettorale presso il comune.

Per quelli che non hanno ricevuto la cartolina senza essere stati avvisati della loro cancellazione sulle liste elettorali devono scrivere subito al comune, ai familiari per poter richiedere il suo invio, indicando l'indirizzo esatto.

Giovani di leva

Non è vero che i giovani di leva non possono andare a votare, perchè verrebbero subito chiamati alle armi in

Italia e perderebbero il loro lavoro all'estero. Anche queste sono voci tendenziose. Il giovane che ha obblighi militari deve provvedere subito a regolarizzare la sua posizione presso l'Ufficio militare del Consolato più vicino, in modo da avere il nulla osta valido. Se lo farà in tempo, nessuno può impedirgli di andare a votare e di ritornare a lavorare all'estero.

Avere il passaporto in regola

Controllate se il vostro passaporto è in regola e fatelo rinnovare subito, se è scaduto. Il passaporto vi servirà anche per ritirare il vostro certificato elettorale presso il vostro comune.

Viaggio gratuito

In occasione delle elezioni politiche del 7 maggio, tutti i lavoratori italiani emigrati all'estero che intendono recarsi a votare ai loro paesi d'origine hanno diritto per legge ad una serie di facilitazioni. Tutti gli emigrati hanno diritto al biglietto di prima classe con riduzione del 70 per cento dalla frontiera fino alla località dove devono esercitare il diritto di voto. Le stesse facilitazioni valgono anche per il viaggio di ritorno. I biglietti gratuiti avranno validità per il periodo di un mese.

I lavoratori che devono spostarsi da una località all'altra in territorio italiano per recarsi a votare, hanno diritto ad una riduzione del 70 per cento del prezzo del biglietto per qualsiasi classe.

Riduzioni in Francia

I lavoratori italiani in Francia che hanno la possibilità di prendere i loro «congés payés» al momento delle elezioni, usufruiranno del diritto di riduzione del 30 per cento.

Le ferrovie francesi concedono inoltre riduzioni per biglietti collettivi: per dieci persone una riduzione del 30 per cento; per 25 persone una riduzione del 40 per cento.

Agenzie di viaggio concedono una riduzione del 40 per cento.

Iscrizione e reinscrizione nelle liste anagrafiche ed elettorali

La legge n. 1 del 22 gennaio 1966 prevede che tutti coloro che vengono cancellati dalle liste anagrafiche, rimangono iscritti nelle li-

ste elettorali per altri sei anni dalla data della cancellazione. Ma a giudicare dalle segnalazioni che ci pervengono continuamente e dalle pratiche depositate presso i Consolati di emigrati che richiedono di essere reinscritti nelle liste elettorali, non si direbbe che la legge venga applicata.

Sembra anzi che tramite funzionari dell'INSTAT si cerchi di spingere i comuni a cancellare gli emigrati dalle liste anagrafiche.

I campi nei quali gli emigrati vedono i loro diritti di cittadini ignorati, o comunque ridotti nei confronti degli altri italiani, sono già troppi, e non si vede perchè l'emigrato debba essere considerato un cittadino a metà.

Bisogna perciò fare il necessario sin da ora per facilitare i nostri lettori pubblichiamo in questa pagina i modelli di lettere da inoltrare al sindaco del loro comune.

MODELLI DI LETTERE

Iscrizione anagrafica

Al Sig. Sindaco del Comune di _____
Io sottoscritto _____
nato a _____
il _____
di professione _____
emigrato temporaneamente all'estero per ragioni di lavoro al seguente indirizzo _____
faccio presente che la mia emigrazione all'estero, dovuta a ragioni di lavoro, ha carattere temporaneo e che, pertanto, debbo rimanere iscritto d'ufficio nell'anagrafe di codesto comune.

Tuttavia, ai fini cautelativi, inoltro la presente per la conservazione dell'iscrizione nei registri anagrafici o per l'eventuale reinscrizione nei registri stessi ai sensi delle vigenti norme (legge 24 dicembre 1964, n. 1228 e regolamento approvato con D.P. 31 gennaio 1958, n. 136, art. 9 lettera b) le quali prevedono la iscrizione anagrafica nel mio caso, l'emigrazione non abbia carattere definitivo.

Distintamente _____, li _____
(firma e indirizzo)

Diritto elettorale

Al Sig. Sindaco del Comune di _____
Io sottoscritto _____
nato a _____
il _____
di professione _____
fornito del titolo di studio di _____
emigrato temporaneamente all'estero per ragioni di lavoro al seguente indirizzo: _____
ai fini cautelativi del mio diritto elettorale ed essendo in possesso dei relativi requisiti, chiedo di conservare comunque l'iscrizione nelle liste elettorali di codesto Comune ed eventualmente di esservi reinscritto, ai sensi dell'art. 11 della legge 22 gennaio 1966, n. 1.

Distintamente, _____, li _____
(firma e indirizzo)

Emigranti,

per tutte le pratiche, per tutte le necessità, per tutti i diritti, per voi e i vostri familiari l'I.N.A.C. vi assicura la più efficace assistenza.

Rivolgetevi al Patronato I.N.A.C. - Cividale, via IX. Agosto n. 8 - Tel. 71386.

Miglioramento del diritto a pensione per le vedove dei minatori

Le principali disposizioni di questo decreto sono le seguenti:

La pensione di vedova è accordata se non c'è stato divorzio o separazione di corpo pronunciato ad esclusivi torti della donna e se il matrimonio è anteriore di almeno due anni alla data della cessazione del versamento dei contributi assicurativi.

Se il matrimonio anterio-

re o posteriore alla durata del lavoro ha durato almeno quattro anni il diritto a pensione è riconosciuto quando il matrimonio riuniva al momento del suo decesso quindici anni almeno di servizio.

Nessuna condizione di durata del matrimonio è esigita se al momento della cessazione del lavoro del marito esisteva un figlio nato dai coniugi o presunto concepito.

YVERDON - Questa cittadina svizzera dà lavoro a parecchi nostri emigranti. Qui ha pure sede l'Associazione degli emigranti sloveni del Friuli-Venezia Giulia che raggruppa tutte le forze progressiste della Beneška Slovenija

Invito della SKGZ ai partiti dell'arco costituzionale

(dalla prima pagina)

Slovenska skupnost (Unione Slovena) assieme alla Slovenska demokratska zveza (Unione Democratica Slovena) ha inviato al Parlamento sotto forma di petizione una proposta di legge, mentre la SKGZ ha elaborato una propria proposta di norme per la tutela globale degli sloveni sulla falsariga del pacchetto a favore del gruppo linguistico tedesco nell'Alto Adige.

Constatiamo con rammarico che la Democrazia Cristiana che ha avuto la maggiore responsabilità della politica del Paese in questo dopoguerra — e il Partito Socialista Democratico Italiano che tranne per brevi intervalli è stato coreponsabile di questa politica — non hanno fatto a questo riguardo nulla di concreto.

Noi sloveni che abbiamo avuto tanta parte nella Resistenza dalla quale è sorta la Costituzione repubblicana, siamo stanchi di ritardi, di mere dichiarazioni e promesse. In questi 27 anni le forze che hanno minacciato la nostra esistenza con azioni di violenza, ci hanno inferto duri colpi e perdite irrimediabili, per cui è necessario risolvere definitivamente nello spirito della Costituzione e degli accordi internazionali il problema della parità di diritti degli sloveni in tutti i campi: economico, politico, linguistico e culturale e tutelarci sia come

collettività sia come singoli.

Una effettiva volontà di risolvere questi problemi si dimostrerebbe con l'approvazione di una legge per la tutela globale della minoranza slovena e a questo riguardo sarà decisivo il periodo legislativo che sta per aprirsi. In connessione con ciò è determinante la responsabilità dei partiti che avranno i propri rappresentanti al Parlamento.

Siamo convinti che i Partiti che hanno già presentato proposte di legge per la tutela del gruppo etnico sloveno includeranno nei propri programmi elettorali l'impegno a continuare l'azione intrapresa.

Con questo documento facciamo appello principalmente a quei partiti che si dichiarano contrari all'assimilazione degli sloveni e favorevoli alla convivenza pacifica tra le popolazioni di questa Regione affinché includano nei propri programmi elettorali l'impegno per una legge di tutela globale degli sloveni delle provincie di Udine, Gorizia e Trieste.

Soltanto un chiaro impegno dimostrerà all'elettore sloveno che si tratta di dichiarazioni serie e non di vane promesse.

Trieste, addì 11 marzo 1972.
IL COMITATO ESECUTIVO della SLOVENSKA KULTURNO GOSPODARSKA ZVEZA

za naše mlade bralce

Miro Mihelič

Deklica pomlad

Čarovnica Ježi - baba in starka Zima sta se grelji ob črepinji z ognjem, ki jo grabsta Zima nosi zmerom s seboj. Nad snežno odejo so krakali krokerji, tuljenje severnega vetra pa spremljali v zboru volkovi. Toda na vsem lepem se je Sever srečal v zraku z Jugom, spopadla sta se in tako hudo stela, da se je vse treslo. Jug je zmagal in topel dih je zaplaval nad gozdom in poljano. Starka Zima je zajokala; njene solze so bile topeči se sneg. Sever, ki prebiva daleč proti polnoči, je prišumel še enkrat nad gozd in potegnil za kite svojo mater Zimo, da jo reši pred odjugo. Odnese jo je tja, kamor nikdar sonce ne posije, v večni sneg in led.

Tako je Ježi-baba ostala sama sredi gozda z volkovi, krokerji in služabnikom Raraškom, možičkom z dolgo sivo brado, ki zna delati vihar. Mahala je s čarovno palico, da bi spet vse zmrznilo, in Rarašek je spustil iz svojega soda snežene vetrove. Toda južni veter je z vsemi opravil in kmalu ni bilo na zemlji ne ene krpe snega, ne ene ledene skorje več. Premagana Ježi-baba je odšepala skozi gozd s svojim spremstvom, da bi se umaknila pod zemljo. Lesni škrtaci, ki se gugljejo na vejah, pa so metali storže vanjo in se ji posmehovali. Ptice in živali, ki so se doslej previdno skrivale, so pohitele na sonce, ki je toplo sijalo. «Prihaja, prihaja!» so vznemirjeno cvrčale ptice.

Južni veter je na Turškem doma. Tam ima lepo zidan grad iz samega zlata in srebra. Ima pa tudi lepo mlado hčerko, ki jo prinese s seboj v naše kraje, ko se začeta tajati led in sneg. Zdajci so zvončki potrkali z glavnicami po stroju nad seboj, predrlji zemljo in zacinjali v vetru: «Bim, bim, je že tu!» Res je Jug postavil hčerko Pomlad na jaso sredi gozda in nato spet odšumel v nebo. Stala je tam v cvetlični obleki in zeleni la-

sje so ji valovili v vetru, da je log ozelenel in so trobenice pozliale trato. Mali travni palčki so zatrobili vanje: «Trara! Naša kraljica je prišla!»

Ko so to slišale živali in ptice, so jo prišle pozdravit. Z njimi je Pomlad krenila po gozdu in koder je hodila, so se razcvetale cvetice in se preoujali metulji in žuželke. Drobne gozdne vile so ji sledile na čmrljih, mušicah in čebelah, palčki so naznanjali njen приход z bobni in piščalkami, vilinčki so se prevračali po zraku v novih oblekah iz mačic. Tudi otroci v vasi so jo slišali, se prijeli za roke in ji stekli naproti. Najlepšega dečka so ovili z vejami, ki so medtem ozelenele. Hoteli so jo prositi, naj zapleše z njim. Toda spotoma je Rarašek, ki je prežal izza cvetočega grma, podstavil dečku nogo, da se je prevrnil, in ga nato potegnil skozi duplino votlega drevesa po ozkem temnem rovu globoko pod zemljo.

Ko je Ježi-baba zasadila svoje dolge ostre nohte v trepetajočega dečka, je zmagoslavno zakrakala: «Le veselite se tam zgoraj! Napos-

led vedno zmagam jaz!». Te besede so prišle kakor leden dih iz podzemlja in toliko da strupena slana ni pomorila cvetja. Medtem so otroci pridrveli k deklici Pomladi in jokaje povedali, kaj se je zgodilo z njihovim tovarišem. Ze je hotela Ježi-baba pokončati dečka, da bi njegova smrt zastrepila svetlo pomlad, ko se je deklica z belo roko dotaknila starega drevesa nad čarovničnim brlogom. Razklalo se je s strahovitim treskom tja do korenin in sredi velike razpoke, ki je razgalila Ježi-babo in njene hudobne služabnike, so prestrašeni otroci zagledali dečka, kako se je poslednji trenutek izvil iz njenega smrtonosnega objema. Deklica Pomlad mu je dala roko in ga potegnila k sebi v cvetoči svet, čarovnica pa je med glasnim tuljenjem izginila še globlje v notranjost zemlje.

Ko se je deček zavrtel z deklico Pomladjo v veselem plesu, je vse cvetje, tudi tisto, ki doslej še ni odprlo popkov, z nepopisno bogato preprogo pokrilo zemljo in okrasilo veje dreves in grmov. «Ne bojte se črne čarovnice in njene sestre Zime», je vzkliknila Pomlad. «Spet in spet se vrnem in ju preženem, kadarkoli bosta zavladala na zemlji». In otroci so ji verjali.

Kužek in Sultan

Zgodilo se je nekaj, da se je izgubil kužek od svojega gospodarja. Klatil se je okoli ves božji dan in šele na večer pricapljal proti domu. Luna je svetila in prav lepa, jasna noč je bila. Pred hišo je stal Sultan in sprejel ubogega kužka z jeznim lajnem. Utihnul je šele, kadar je prišel prav blizu, da ga je lahko spoznal.

«A kako je to, kužek, da si danes sam?» ga vpraša Sultan.

«Izgubil sem se, izgubil, dragi Sultan; a kaj pa ti delaš tu zunan?»

«I glej ga, hišo varujem, kakor se psu spodobi. Kaj

ti nimaš takega opravila?». «Oj, nikdar!» vzklikne ponosno, «jaz delam vse kaj drugega. Kadar sem pri gospodi, se postavljam na zadnje noge, podajam zdaj levo, zdaj desno tačico, skačem čez palico — in druge take umetnosti. Vidiš, Sultan, moje delo je vse bolj imenitno kakor tvoje».

Kaj je hotel Sultan reči na tako hvalisanje? Sram ga je bilo in molčal je.

Kar se zdajci priplazi izza zida siv, gladen volk. Rep se mu vleče po tleh, oči se mu bliskajo kakor dva žareča oglja.

Hej! To je pobral kužek

pete in jih odnesel v hišo. Tako se je tresel, kakor da bi ga ravnokar iz vode potegnili.

Ne tako Sultan! Pogumno je skočil pred volka, ga pozdravil z glasnim renčanjem in mu pokazal obenem svetle, bele zobe, da se to volku ni prav nič dobro zdelo in da je prej ko mogoče zapustil nevarnega soseda.

No, ko ga je tako odpodil, je legel Sultan zopet lepo pred hišna vrata, nekoliko zamižal in pomislil: «Hm, kuže, z vsemi svojimi umetnijami si vendarle strahopetnež!»

po cesti kakor po stezi za gričem», ga je ostro meril v zenice.

Besede so imele porazen učinek. Klinjon je zastrmel v kaplana. Obšla ga je bojazen. Poznal je vaščane; ni mu bilo ljubo, da izvedo za njegove poti. Pa se je naglo zbral in se porogljivo nasmehnil. Zavedel se je svoje moči.

«Kdo pravi, da hodim v Lipe?» so se mu zlovesče zasvetile oči. «Koliko časa me že ni bilo tam!».

«Ti že veš», je rekel Čedermac počasi; vedno huje ga je premagovala jeza, ni umaknil srepega pogleda. «Ravno prav, da te najdem. Kaj si delal zadnjic v kaplaniji? Saj veš, takrat, ko sva se srečala pri cerkvi. Katina ni vedela nič pametnega povedati...».

Prej je Zef le slutil, kaj tiči za kaplanovim žgočim pogledom, zdaj mu je bilo jasno. Katina ga je bila oni dan srečala na vasi, a mu ni nič povedala, le oči so ji govorile. Bil je vendar presenečen, za hip mu je zvelo besedo.

«Saj res», je zategnil in s paličico udaril po veji, da je suho listje zletelo na tla. «Zdaj se spomnim. Prišel sem zaradi neke listine, da bi mi jo izstavili. Prosim sem hotel za neko službo. Pa sem si potem premislil...».

«Prav», mu je Čedermac rezko segel v besedo. «Takar zaradi neke listine. Kaj pa druge krati?».

Zef Klinjon mu ni odgovoril. Od nejevolje se mu je spaci obraz; levo oko se mu je rahlo zaprlo in grozeče, sovražno zasijalo skozi veke.

«Torej ne veš». Čedermac ni več zadrževal srda, glas mu je zrasel v višino, trdo je zgrabil za palico. «Jaz pa vem. Mislim, da se ne motim. Rečem ti, Klinjon, ne hodi več v mojo hišo, razen po uradnih opravkih. Ali si slišal? In še po uradnih opravkih ne tedaj, kadar me ni doma. Ali si slišal?».

Lenuh

Nekoč je živel zelo len mož. Ker ni delal, ni imel niti prebite pare. Njegovi otroci so umirali od gladi. Da ne bi še dalje gledal posledic svojih grehov, se je odločil prositi sovaščane, naj ga živega pokopljejo. Položili so ga na nosilnico, ga pokrili kakor mrtveca in se s popom vred odpravili na pokopališče. Na poti jih je srečal neki bogat mož in jih vprašal, zakaj nosijo živega moža na nosilnici. Povedali so

Komar in lev

Komar je priletel k levu in rekel:

«Šment, misliš, da si močnejši od mene? Kje neki! Kakšna pa je tista tvoja sila? Da praskaš s kremplji in grizeš z zobmi? Jaz sem močnejši od tebe. Če ti je prav, pa se dajva!».

Komar je nato zatrobil in začel pikati leva pogolembocu in nosu. Lev je mlatil po svojem obrazu s šapami in se praskal s kremplji. Izpraskal si je do krvi ves obraz in obležal onemogel.

Komar je zatrobil od veselja in odletel. Ko pa je letel, se je nenadoma zapletel v paj-

čevino. Pajek mu je začel sesti kri. Komar je rekel:

«Silno zver, leva, sem premagal; a glej, od suhorebrega pajka moram poginiti!».

Otroci se igrajo

HOJLA — IGRA!
NAS JE PET,
MI OTROCI
IN PA DED.

KDO BO MIŠKA?
KDO BO MUC?
JUR SOSEDOV,
NAS STEFUC.

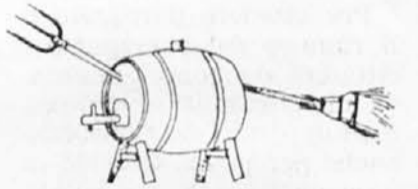
MIŠKA CI-CI,
TECI! PRAVI!
MUCEK, TECI,
MRMRJAV!

MIŠKA TEČE,
MUC ZA NJO,
KAR NARAVNOST
ZA DREVO,
OD DREVEŠA
DO KOPRIV —
JOJ, TO PEČE —
KDO JE KRIV?

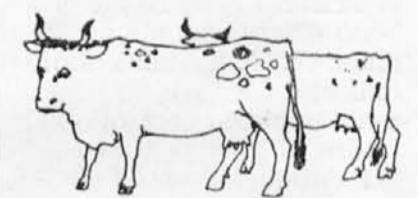
MIŠKA SEPA,
MUC KREVLJA,
TA JE LEPA —
HA, HA, HA!

Bogatin je spoznal, da je to od lenobe, in jim rekel, naj ga pokopljejo. Pokopali so ga in mu pustili luknjo, da bi lahko dinal, dokler ne pride smrt in mu vzame dušo, kakor si je mislil.

Ponoči okoli dveh ali treh je prišel bogataš s palico v roki. Odkopal ga je, ga nekakrat uvaril po plecih in ga gnal, da je vso noč prenašal nagrobne kamne od enega kraja pokopališča do drugega. Preden se je zazorilo, pa ga je zopet položil v grob in odšel. Ko je bogataš odšel, je živi mrtvec vstal, odšel domov, pograbil sekuro, se prekrižal in hajd na delo. Vaščani so ga vprašali: «Zakaj si to storil? Ali si zopet vstal?» — «Kaj pa naj storim, bratje», jim je odgovoril, «upal sem, da je tam večji mir kakor tukaj, toda tam je bilo še bolj naporno. Tukaj človek dela, kadar hoče, kadar noče, pa ne dela. Tam pa je bilo drugače: če hočeš ali nočeš, te s silo gonijo na delo. Ko je nocoj prišla smrt k meni, me je vso noč priganjala, da sem prenašal kamenje od enega konca pokopališča do drugega, in to brez jedi in pijače. Zato sem se vrnil v življenje, če sem hotel ali ne, da delam vsaj sam od sebe». Odtlej je opustil lenobo in postal marljiv delavec.

Kakor vile spredi,
debel sod na sredi;
zad ima metljo,
kaj je to?

France Bevk

Kaplan Martin Čedermac

35

Bil je Zef Klinjon. Levica mu je bila stisnjena k telesu, negibna je tičala v žepu jopiča; v desnici pa je nosil tenko bambusovo paličico, ki jo je vihtel po zraku. Oblečen je bil čedno, skoraj gosposko; obraz mu je bil gladek, na videz prikupen, da ni izdajal njegovih let. Kazili so ga nekoiko le redki lasje nad čelom in levo oko, ki je za spoznanje škililo.

Srečanje ga je zelo presenetilo. Nasmehnil se je v drege. Bilo bi težko označiti, kaj mu je izražal obraz. Lahko živost in izzivalno drznost, na dnu sta ležala zagrenjenost in tiha nejevolja... Rad bi bil stopil dalje, a mu je Čedermac zastavil pot. Obstal je na mestu in se zazibal na eni nogi.

«Tu te najdem? Ali si kostanj nabiral?».

Kaplan ga je ostro, izzivajoče prebadal z očmi, kakor da mu hoče prodreti še v najskrivnejšo misel. To je fanta za trenutek zmedlo.

«Ne, ne, kostanja ne nabiram», se je naglo zbral in se poskusil zasmejati. Ozrl se je po pobočju, kakor da ne more gledati gospoda naravnost v obraz. «Sprehodil sem se nekoliko», je dodal.

«Po strmini?» Čedermac se je posmehnil. «Tod je le za kože in pastirje. V Lipe je lepše in krajše po klancu in

Stopil je s steze in mu dal prosto pot.

«Slišal», je rekel Zef zamolklo. «Dobro sem slišal, saj nisem gluha. Ne bo me več, ne bojte se!».

Med zadnjimi besedami, ki jih je izgovoril pritišano, z grozečim glasom, je bil že odšel po stezi. Čedermac je razburjen, s pomračnim obrazom gledal za njim. Osramotil ga je in preplašil, zakaj boji se ljudi; hkrati se je zavedal, da si je nakopal brezmejno sovraštvo. Pa mu ni bilo žal. Naj le ve, kaj misli o njem! Sicer si bo domišljjal, da ni človeka, ki bi se mu upal pljuniti v obraz. Fej!

Sedel je v suho travo nad stezo, se z rokama oprl na palico in se zazrl v mrak, ki je legal nad dolino.

Tisto jutro je hladna sapa vela čez pobočja. Med mašo so se Čedermacu začele tresti noge, da se je moral osloniti na oltar. Mrzel val, ki mu je šel po telesu, je kmalu uplahljal, da je lahko domaševal. Po zajtrku se je znova počutil krepkega. Stopil je za hišo, ko je nenadoma zaslišal cepetanje bosih nog. Mimo cerkve je na vso moč tekkel deček, ki je bil ves zardel v obraz, pot mu je tekkel po licih.

«Ivanic!» ga je poklical. «Kaj pa je?».

Deček se je ustavljal in se ozrl kvišku.

«Doma so naročili, da takoj pridite», je povedal zasoplo. «Mati je slaba...».

Čedermacu je kri pomrznila po žilah, udje so mu otrpnilo, skoraj bi mu bila knjiga pala iz rok.

«Ali je tako hudo?».

«Ne vem. Le tako so mi naročili. Da takoj pridite, so rekli.»

Saj to je že pričakoval, a še ne tako hitro, ne že danes. Ako ga kličejo s tako silo, mora biti že hudo, blizu konca... Preden je Ivanic utegnil popiti kavo, ki mu jo je dala Katina, je že stal s palico v veži.